

Coffea Arabica

En meget dekorativ plante, som kan dyrkes som stueplante. Den blomstrer og bærer frugt fra 3. år efter såning.

For at fremme spiringen skal frøene ridses forsigtigt og lægges i vand i et døgn, før man sår dem. De skal ikke dækkes med jord, de skal blot trykkes ned i jorden, og potten skal dækkes til med tyndt papir (fx køkkenrulle). Planten trives bedst i halvskygge, den skal stå lyst, men ikke i direkte solskin. Frøene kan sås året rundt, men skal helst stå lunt for at spire. Tåler ikke gerne under 10 grader.

Kaffe træet er faktisk en variant af et tropisk stedsegrønt krat. Kaffe træet begynder ikke at give sit fulde udbytte før det er 6 år, og vil fortsætte med at yde optimalt i omkring 10 år, kaffe planter kan dog leve i op til 60 år. Hvis træet ikke beskæres vil det vokse sig til en størrelse mellem 16 og 40 fod. I de fleste kaffe plantager, beskæres kaffetræerne i en størrelse på 6 fod, for at sikre det bedste udbytte og for at gøre det nemmere at høste kaffen

De bedste vækst betingelser er ved en temperatur på mellem 18-23 grader. træet bør dyrkes under forhold hvor det regner rigeligt og vejret bør skifte mellem solskin og kraftige regnskyl for at bærrerne modnes fuldt ud. Jordtypen er mindre betydningsfuld, men det er nødvendigt at jorden er veldrænet.

Kaffe planten er relativ nem at dyrke derhjemme i en potte. Potten flyttes udenfor om sommeren hvis det kan lade sig gøre. Planten klarer sig bedst hvis den står i halvskygge, med en nat temperatur omkring 15-21 grader eller højere.

Plant kaffeplanterne i en hvilken helst pottemuld, der tillader at vandet drænes væk hurtigt. Jorden bør holdes let fugtig - men planten kan ikke tåle at stå og soppe i vand.

Kaffe planten vil bære frugt uden nogen form for gødning overhovedet, men for det bedste resultat og maksimal udbytte, skal planterne gødes hver anden uge fra marts til oktober, og en gang om måneden fra november til februar. Brug en flydende (10-10-10) all-round gødning.

Arabica kaffe planterne, er nemme at formere fra kernerne.

Planterne vil gro til omkring 10 fod hvis de har plads nok, men kan beskæres hvis pladsen ikke er hertil. Beskæres så man får en busket plante, eller kan skæres helt tilbage.. Frugterne er røde når de modnes i efteråret, med sødt frugtkød omkring bønnerne. Hver

kaffe bær har to bønner. Kaffe træets frugter modnes ikke på samme tid. Faktisk vil de bære blomster og bær, over en længere periode, mens de modnes. Kun de modne bær kan plukkes. Bærrene kan ikke plukkes når de er grønne, da de ikke vil modnes yderligere efter de er blevet plukket.

Når du har høstet nok bønner, til at brygge din første kop hjemme dyrkede kaffe, skal de ristes. Der er mange typer hjemmeristere på markedet, som gør det ganske udemærket mht. ristning. Om du er villig til at investere i en af disse, er op til dig. Det er muligt at riste bønnerne i ovnen. Denne metode vil give en smule røg i huset, og duften af de ristede bønner vil forblive i huset et stykke tid. Hvor mange bønner, og hvilken størrelse de har, vil have betydning for riste processen, så dette er en "lærings proces"

Bønnerne skal lægges i en slags perforeret beholder, som fx en stål si. Sæt dem i en forvarmet ovn på 125 grader, i omkring 7 minutter. Øg herefter ovn temperaturen til 230 grader. Efter cirka 10 minutter vil bønnerne begynde at "knitre" (dette vil afhænge af temperaturen, størrelsen på ovnen, og bønnerne så hold øje med dem). Når bønnerne begynder at "knitre" i ovnen, vend dem da lidt rundt, for at få en ensartet ristning. Check farven hver andet minut indtil de har opnået en farve lidt lysere end hvad du foretrækker. (mens bønnerne køler af vil de fortsætte med at riste). Når de er helt afkølede, puttes de i en lufttæt beholder i køleskabet, eller males, brygges og drikkes.

Mere information:

Kaffeplanten er en flerårig stedsegrøn tokimbladet, træagtig plante af Rubiaceae familien. Den har en lodret hovedstamme og vandrette grene. Der dyrkes i dag to hovedsorter af kaffe: *Coffea Arabica*, kendt som arabisk kaffe står for 75-80% af verdens kaffeproduktion. *Coffea Canephora*, kendt som Robusta, er mere hårdfør end Arabica planterne men producerer en ringere smagende drik med højere koffein indhold. Kaffeplanterne kan blive 10 meter høje, hvis de ikke beskæres, men kaffeproducerende lande holder planterne i en højde, der muliggør nem høst.

Plantens Udvikling:

3-4 år efter plantning kommer der sødt duftende blomster, der hvor bladene vokser ud. Der kommer kun frugter i det nye væv.

Arabica sorten er selvbestøvende, mens Robusta er afhængig af bestøvning udefra. 6-8 uger efter, at blomsterne er bestøvet, sker celledelingen, og frugten ligner for en tid et nålehoved, afhængig af klimaet.

Støvdragerne udvikles herefter til stenfrugter i løbet af en hurtig vækstperiode der tager omkring 15 uger efter blomstring. I denne periode udvikles frøhinden og får den færdige kaffebønnes form.

Efter denne hurtige vækstperiode er frøhinden fuldt udviklet og bliver ikke større. Frøhinden forbliver lille indtil 12 uger efter blomstring. På dette tidspunkt vil den fortrænge, fortære og indtage frøhindens plads. 19 uger efter blomstring vil frøhinden helt have udfyldt hulrummet efter frøhinden. Frøhinden er nu hvid og fugtig, men vil få mere tørstof i løbet af de næste mange måneder. I løbet af denne periode vil frøhinden tiltrække sig over 70 % af den samlede fotosyntese der produceres i træet. Mellemlaget i frugten vil udvide sig og blive til det søde frugtkød der omslutter bønneren. Den kirsebærlignende frugt vil ændre farve fra grøn til rød ca. 30-35 uger efter blomstring.

Rodsystem:

Rodsystemet kan blive op til 20-25 km langt (Malavolta, 195) og træets opsugende overflade er mellem 400 og 500 m² (Nutman). Der er lodret voksende hovedrødder - pælerødder - samt siderødder, der vokser parallelt med jordoverfladen. Pælerødderne strækker sig ikke mere end 30-45 cm under jordoverfladen. Der kan være fire til otte rødder der som oftest vokser ud horisontalt men peger nedad. Siderødderne kan strække sig op til 2 m ud fra stammen. Omkring 80-90 % af siderødderne, der optager vand og næring, befinder sig i de øverste 20 cm af jordlaget og 60-90 cm væk fra træets stamme (Mavolta, 195-196). Nutman anfører dog, at den største koncentration af rødder er i 30 til 60 centimeters dybde.

Jordtypen og jordens mineralindhold har meget stor indflydelse på rodsystemet. For at rodsystemet kan vokse sig tykt og stærkt har det brug for en massiv tilførsel af kvælstof, calcium og magnesium. I forbindelse med plantningen bliver de vertikale hovedrødder ofte klippet over, for at fremme de horisontale rødders vækst, som så vil have lettere tilgang til vand og de næringsstoffer der tilsættes muldjorden.

Blade:

Kaffetræet har ellipseformede blade der er skinnende, mørkegrønne og voksagtige. Bladoverfladeindekset (LAI)* er mellem 7 og 8 for et kaffetræ med stort udbytte (Malavolta, 195). Kaffeplanten er blevet en vigtig kilde til ilt i store dele af verden. Hver hektar kaffe producerer 39 kg ilt hver dag, hvilket nogenlunde svarer til halvdelen af en dags produktion af ilt i en regnskov af samme størrelse (kilde: Anacafe).